QORTI CIVILI - PRIM'AWLA
SEDE KOSTITUZZJONALI

IMHALLEF

ONOR. DR JOANNE VELLA CUSCHIERI
B.A., MAG. JUR. (EUR. LAW.), LL.D.

Illum it-Tlieta, 30 ta' Jannar 2024

Kawża Numru: 2
Rikors numru: 748/2021JVC

Michael Angelo Briffa (K.I. 523747M); Joseph Briffa (K.I. 987545M); Carmelo Briffa (K.I. 304451M); Maria Concetta mart Robert Doneo (K.I. 265352M) u Tarcisio Briffa (763353M)

vs

Awtorita' tad-Djar

Avukat tal-Istat u

Michael Sacco (K.I. 0426737M)

Il-Qorti,

Rat ir-rikors tar-rikorrenti Michael Angelo Briffa et li jaqra kif isegwi:

i. 'Illi r-rikorrenti huma proprjetarji tal-fond ***43 gja 33, Triq il-Haddiema, Zurrieq,*** li huma akkwistaw per via di successione mill-eredità tal-mejta ommhom Giuseppa Briffa, li mietet fl-14 ta' Settembru 1988 u li l-wirt taghha ddevolva b'zewg testmenti tal-1 ta' April 1955 u tat-12 ta' Awwissu 1969 t-tnejn fl-atti tan-Nutar Nicola Said, hawn annessi u mmarkati bhala ***"Dokument A"*** u ***"Dokument B"***.

ii. Illi hija kienet l-armla ta' Antonio Briffa li mietet fis-16 ta' Mejju 1972.

iii. Illi l-proprjeta parafernali ta' Giuseppa armla minn Antonio Briffa gie debitament denunzjat lill-Kummissarju tat-Taxxi Interni skond denunzja nru. 138/89, li kopja taghha qed tigi hawn annessa u mmarkata bhala ***"Dokument C"***.

iv. Illi l-fond in kwistjoni gie rekwizizzjonat mill-Housing Secretary u allokat lil Michael Sacco skond Ordni ta' Rekwizizzjoni 40058/78 hawn annessa u mmarkata bhala ***"Dokument D"***, bil-kera mizera ta' £m12.00c fis-sena, li oghliet ghal €210.00c

v. Illi r-rikorrenti gew affaccjati b'din l-Ordni ta' Rekwizizzjoni b'mod ingust u b'mod abbusiv u wara li l-Awtorita' tad-Djar insistiet u ezigiet li tohrog din l-Ordni ta' Rekwizizzjoni u liema Ordni ta' Rekwizizzjoni tikser id-drittijiet

kostituzzjonali taghhom a tenur ta' l-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni u l-Ewwel Artikolu ta' l-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea, u dan stante illi l-kera li imponewlhom li jircievu ma kienx il-kera tas-suq u lanqas proporzjonali ghad-drittijiet taghhom bhala sidien.

vi. Illi l-Gvern arbitrarjament iffissa l-kera pagabbli fis-sena lir-rikorrenti liema somma hija naturalment wahda minima hafna u zgur ma kenitx tirrifletti l-valur kummercjali tal-fond.

vii. Illi l-intimati jew min minnhom ghandhom jhallsu d-danni sofferti mir-rikorrenti minhabba dak impost fuqhom b'din ir-rekwizizzjoni li kisret id-drittijiet taghhom kostituzzjonali taghhom kif protetti mill-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni u l-Ewwel Artikolu ta' l-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea.

viii. Illi ghalhekk ghad li huwa minnu li r-rikorrenti baqghu titolarji u proprjetarji tal-fond *de quo*, gie impost fuqhom 'landlord / tenant relationship' u fil-verita' l-agir huwa esporprjazzjoni de facto u dan ikkrea pregudizzju sproporzjonat u eccessiv fuq l-esponenti bi ksur tal-Ewwel Protokol tal-Artikolu Wiehed tal-Konvenzjoni Ewropea kif gia gie stabbilit fil-kawza "**Fleri Soler & Camilleri vs MALTA" deciza fis-26 ta' Dicembru 2006 u "Gerald Montanaro Gauci vs MALTA" deciza fit-30 ta' Awissu 2016.**

ix. Illi ghad illi l-istat ghandu margini ta' diskrezzjoni wiesgha biex jassikura abitazzjoni decenti lil min ma jistax ikollu dan

bil-mezzi tieghu stess, huwa ghandu pero` jassigura wkoll li bejn il-mezzi adoperati u l-iskop li jrid jilhaq, ikun hemm proporzjon bejn il-piz li jrid ibati s-sid li fuq il-proprjeta` tieghu tohrog l-ordni ta' rekwizizzjoni u l-interess ghas-socjeta` in generali u li b'din l-ingerenza sid ma jkunx assoggettat ghal disproportionate burden.

x. Illi l-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem diga kellha okkazjoni tikkummenta f'kazi li rrigwardjaw lil Malta li ghalkemm m'hemmx dubju li l-Istat ghandu dover u allura d-dritt li jintervjeni biex jassikura abitazzjoni decenti lil min ma jistax ikollu dan bil-mezzi tieghu stess, li ndividwu jigi privat mill-uzu liberu tal-proprjeta' ghal hafna snin u fil-frattemp jircievi kera mizera, jammonta ghall-ksur tad-dritt in kwistjoni. Fil-kawza **"Ghigo vs Malta", deciza fis-26 ta' Settembru 2006**, il-Qorti sabet li jezisti l-ksur tad-dritt in kwistjoni ghaliex ir-rikorrenti gie privat mill-proprjeta' tieghu tnejn u ghoxrin (22) sena qabel u kien jircievi hamsa u hamsin (55) Euro fis-sena bhala kera. Fil-sentenza "Fleri Soler et vs Malta", moghtija fl-istess data, l-istess Qorti ukoll sabet li d-dritt fundamentali tar-rikorrenti gie lez u allura qalbet sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali ta' Malta.

xi. Illi b'sentenza ohra deciza mill-**Qorti Ewropea ghad-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem fis-27 ta' Awwissu 2019, (Application no. 55747/16) fl-ismijiet Portanier vs Malta**, l-imsemmija Qorti ammoniet lill-Qorti Kostituzzjonali Maltija talli qieghda b'mod kontinwu u sistematika tabdika mir-responsabbiltà taghha illi tordna l-izgumbrament tal-inkwilini f'kazijiet simili ghal dak odjern,

meta fl-istess nifs ssib illi hemm lezjoni tad-drittijiet fundamentali tal-bniedem.

xii. Illi sussegwentement, **il-Prim' Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali), f'kaz simili ghal dak odjern Rikors Nru. 77/2015 fl-ismijiet Joseph Camilleri vs L-Avukat Generali u Sylvia u Dennis konjugi Fenech deciza fit-3 ta' Ottubru 2019** mhux talli iddikjarat li kien hemm lezjoni tal-artikolu 37 ta' Kostituzzjoni u l-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea u b'hekk ordnat illi r-rikorrent jithallas s-somma ta' hmistax-il elf euro (€15,000) bhala kumpens pekunjarju u non-pekunjarju minhabba l-ksur imgarrab minnu talli laqghat it-talba tal-istess rikorrenti biex jigu zgumbrati l-intimati u kwindi jinghata pussess liberu tal-fond lir-rikorrenti u dan entro sena mid-data tas-sentenza bl-obbligu fuq l-intimati li jhallsu lir-rikorrenti kera ta' €300 fix-xahar mis-sentenza sal-eventwali ritorn tal-fond lir-rikorrenti.

xiii. Illi fil-kaz *de quo* certament li ma kienx hemm dan il-fair balance jew a reasonable relation of proportionality.

xiv. Illi in vista tal-kazistika surreferita, sahansitra dik tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, certament li ma hemm ebda dubju li din l-Onorabbli Qorti ghandha tiddeciedi l-kawza odjerna billi ssib illi r-rikorrenti nkisrilhom id-dritt fundamentali taghhom sancit bl-imsemmi Artikolu 1 ta' l-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea u tal-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

Ghaldaqstant, ir-rikorrrenti jitlob bil-qima lil din l-Onorabbli Qorti, joghgobha:-

(I) Tiddikjara u tiddeciedi illi minhabba c-cirkostanzi u fatti suesposti u dawk Ii ser jirrizultaw waqt it-trattazzjoni ta' dan ir-rikors u minhabba l-Ordni ta' Rekwizizzjoni 40058/78, kif wkoll minhabba d-disposizzjonijiet tal-Kap. 125 u 69 tal-Ligijiet ta' Malta u l-Att X tal-2009 tezisti lezjoni tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif sanciti fl-Ewwel Artikolu ta' l-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea u fl-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, u li l-effetti ta' tali Ordni ta' Rekwizizzjoni ghadhom sa llum jincidu fuq id-drittijiet patrimonjali, kostituzzjonali u konvenzjonali tar-rikorrenti.

(II) Konsegwentement tiddikjara u tiddeciedi illi l-lokazzjoni tal-fond 43, Triq il-Haddiema, Zurrieq, proprjeta tar-rikorrenti, a favur tal-intimat Michael Sacco (K.I. 0426737M) tilledi d-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif sanciti fl-Artikolu 1 ta' l-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea u tal-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u b'hekk tordna lill-intimati sabiex fi zmien qasir u perentorju jitterminaw il-lokazzjoni relattiva u jikkancellaw ghall-effetti kollha tal-ligi ir-rekwizizzjoni relattiva, oltre rimedji ohra li din l-Onorabbli Qorti jidhrulha xierqa sabiex tassigura illi r-rikorrenti jigu rrintegrati fil-pussess u godiment shih u reali ta' hwejjighom.

(III) Tiddikjara u Tiddeciedi illi l-intimati jew min minnhom huma responsabbli ghal kumpens u danni sia pekunjarji u non-pekunjarji sofferti mir-rikorrenti

b'konsegwenza tar-rekwizizzjoni u okkupazzjoni in kwistjoni li ma kkreatx bilanc gust bejn id-drittijiet tas-sidien rikorrenti u dawk ta' l-inkwilini, stante illi l-kera pagabbli lir-rikorrenti ma tirriflettix is-suq u lanqas il-valur lokatizju tal-proprjeta' in kwistjoni.

(IV) Tillikwida l-istess kumpens u danni kif sofferti mir-rikorrenti, ai termini tal-Ligi.

(V) Tikkundanna lill-intimati jew min minnhom jhallsu l-istess kumpens u danni hekk likwidati ai termini tal-Ligi, bl-imghax legali sad-data tal-effettiv pagament.

Bl-ispejjez, u bl-ingunzjoni tal-intimat minn issa in subizzjoni.'.

Rat ir-risposta tal-Awtorita' tad-Djar li taqra kif isegwi:

1. 'Illi jekk l-atturi qeghdin jattakkaw l-operat ta' ligi jew ligijiet, l-Awtorita' ma tistax tahti ghal tali legislazzjoni u l-legittimu kontradittur huwa haddiehor. Ghalhekk jekk din kienet kirja kontrollata u protetta bil-ligijiet l-antiki tal-kera, allura l-Awtorita' tad-Djar mhijiex il-legittimu kontradittur;

2. Illi ma jista jkun hemm ebda lezjoni tal-Konvenzjoni qabel ma dina dahlet fis-sehh fl-1987 ghalhekk kull kumpens li jista' jinghata irid jigi meqjus minn dik id-data;

3. Illi ma kien hemm xejn li huwa leziv tad-drittijiet fundamentali fil-hrug tal-Ordni ta' Rekwizizzjoni. Ghalhekk

it-talbiet kif impostati ma jistghux iregu u ghandhom jigu michuda;

4. Illi intant ukoll meta jitqies il-valur tal-fond, attenzjoni trid tinghata ghad-denunzja jew ghad-dikjarazzjoni causa mortis ghax hemm indikat il-valur li taw is-sidien stess ghall-post. Il-periti mahtura mill-Qorti iridu jitilqu minn dak il-valur f'dik is-sena u jaraw kemm setghet apprezzat il-proprjeta' tul iz-zmien. Ma jistax ikun li sid ghal skop ta' taxxa jindika valur mod u ghal skop ta' kumpens jistenna valur mod iehor;

5. Illi jigi rilevat li jekk sa issa kien hemm lezjoni kostituzzjonali minhabba l-kumpens li l-attur qieghed jallega li kien baxx, minn issa l-quddiem dan il-fattur gie korrett bl-emendi li dahlu fis-sehh fl-1 ta' Gunju 2021 bl-Att XXIV tal-2021. Fil-fatt issa bis-sahha ta' dawn l-emendi, l-attur jista' jadixxi l-Bord tal-Kera u jitolbu li l-kera tizdied sa 2% tal-valur tal-post fis-suq miftuh. Ghalhekk it-talba ghall-izgumbrament ma tistax u, jew ma ghandhiex tigi milqughha; ara f'dan is-sens l-Art 11 (5) tal-Kap 125 tal-Ligijiet ta' Malta li jittratta kumpens fil-kaz ta' okkupazzjoni bis-sahha ta' ordnijiet ta' rekwizizzjoni. U la minn issa l-quddiem il-kumpens ser ikun dak xieraq, u la l-Ordni ta' Rekwizizzjoni kienet wahda legali intiza ghal skop ta' akkomodazzjoni socjali, allura t-talba ghall-izgumbrament ma ghandhiex tigi milqughha;

6. Illi drittijiet fundamentali u d-dritt ta' azzjoni ghall-lezjoni ta' drittijiet fundamentali ma jistghux jigu trasferiti la inter vivos u la causa mortis ghaliex dawk huma drittijiet moghtija personalment li min ikun issubixxa l-lezjoni. Dawn id-drittijiet huma extra commercium u mhux

trasferibbli. Kieku drittijiet fundamentali jistghu jigu traferiti inter vivos jew causa mortis, peress li tali drittijiet m'humiex preskrivibbli allura jista' jaghti l-kaz li l-Istat jigi anke imfittex ghall-lezjoni per ezempju ta' arresti illegali li graw il-fuq minn mitt sena ilu;

7. Illi la l-atturi wirtu l-fond allura ma hemm ebda lezjoni li setghu sofrew qabel ma wirtu u dan hekk kif jinghad fis-sentenza deciza quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) fit-3 ta' Dicembru 2020 ***Doreen Grima et. Vs Awtorita' tad-Djar et*** **(Rik nru. 167/2019 GM)**;

8. Illi fit-22 ta' Gunju 2021 il-Prim' Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) iddecidiet hekk fil-kawza ***Erika Gollcher et vs L-Avukat tal-Istat et.*** **(Rik 116/2019 FDP):**

   "Dwar il-hames eċċezzjoni, ġie eċċepit li r-rikorrenti ma jistgħux jitolbu kumpens għal allegat ksur għal perjodi li setgħu sofrew l-antenati tagħhom.

   Il-Qorti tosserva li r-rikorrenti akkwistaw l-imsemmi fond permezz ta' wirt mingħand ommhom defunta Georgette Cauchi. Illi huwa leċitu, li l-Qorti tqis biss il-perjodu ta' żmien minn meta r-rikorrenti akkwistaw it-titolu fuq l-imsemmija proprjeta'.

   Għaldaqstant, il-Qorti tilqa' din il-ħames eċċezzjoni tal-Awtorita' tad-Djar."

9. Illi jekk l-atturi ma kienux is-sidien meta sehhet l-allegata lezjoni kostituzzjonali allura huma ma ghandhom ebda locus standi f'din il-kawza u ghalhekk it-talbiet fir-rikors ma jistghux jigi milqugha. Referenza ssir ghal dak li qalet il-

Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) fis-sentenza **Maria Gialanze' vs Carmen Mizzi et. (deciza 02/12/2021; Rik nru. 79/2020):**

"Biżżejjed jingħad għall-fini ta' din il-kawża li d-drittijiet umani huma kkunsidrati inerenti għall-persuna umana. Min-natura tagħhom huma marbutin mal-persuna tal-vittma. Huma drittijiet personali, u mhux drittijiet in rem. Anke fil-każ li dritt fundamentali jikkonsisti fil-vjolazzjoni tat-tgawdija tal-proprjeta', u l-vittma tkun intitolata għal kumpens, ***dak il-kumpens huwa marbut mal-persuna tal-vittma u mhux mal-proprjeta'.*** *Jekk il-proprjeta' tiġi ttrasferita lil terza persuna, kemm b'titlu gratuwitu kif ukoll b'titlu oneruż, id-dritt tal-kumpens ma jistax jiġi ttrasferit flimkien mal-proprjeta'."*

l-istess ghalhekk jista' jinghad ghal-propjetajiet li gew akkwistati permezz ta' wirt;

10. Illi ma kien hemm xejn hazin fil-hrug tal-Ordni ta' Rekwizizzjoni u intant anke hawn ma gewx ezawriti r-rimedji ordinarji ghaliex hadd ma pproceda biex tigi sindakata gudizzjarjament id-diskrezzjoni amministrattiva li ttiehdet meta hargu l-ordnijiet;

11. Illi Ordni ta' Rekwizizzjoni ma tledix id-drittijiet kostituzzjonali u hija permessa biex tara' li jkun hemm tqassim gust tal-gid fil-pajjiz. Il-kostituzzjoni taghti id-dritt lill-istat li jillimita d-drittijiet tal-proprjeta' basta jkun hemm proprozjonalita' bejn il-limitazzjoni fuq id-dritt u l-kumpens imhallas;

12. Illi tant ma hemm ebda lezjoni u ebda piz zejjed li kien qed jingarr mill-atturi li din l-azzjoni inbdiet biss hafna snin

wara li kienet harget l-ordni ta' rekwizizzjoni fis-sena 1978 – xejn anqas minn 43 sena wara;

13. Illi jekk kien hemm Ordni ta' Derekwizzjoni ghall-proprjeta' tal-kawza in kwistjoni allura ma' jista' ikun hemm ebda lezjoni ta' dritt kostituzzjonali ghall-anqas minn dakinhar il-quddiem, peress li l-Ordni ta' Rekwizizzjoni lanjat mill-attur ma kintix ghadha tezisti;

14. Illi dan il-punt gie emfasizzat iktar bis-sentenza ta' ***Michael Farrugia vs Avukat tal-Istat et.*** **(Rik. 78/16; deciza 04 ta' Mejju 2021)**. Fil-fatt is-sentenza tghid hekk:

"36. Fl-ewwel lok, jiġi puntwalizzat, li l-ilment prinċipali tar-rikorrenti huwa dwar il-fatt li l-intimata Ciantar baqgħet tokkupa l-imsemmi fond, abbażi tal-effetti tal-liġi u ċioe' tal-Kap 69 tal-Liġijiet ta' Malta, billi r-relazzjoni bejn is-sid u l-inkwilin f'każijiet bħal dan hija regolata mill-liġi tal-Istat. Għalhekk, il-kontestazzjoni prinċipali da parti tar-rikorrenti mhijiex ir-rekwiżizzjoni per se, maħruġa fl-1975 u mneħħija fl-20 ta' Awwissu 2007. Infatti, ir-rekwiżizzjoni tneħħiet fl-2007, u kif tajjeb sottomess fis-sottomissjonijiet tal-Awtorita' tad-Djar, ir-rikorrenti qatt ma kkontestaw l-ordni ta' rekwiżizzjoni tramite l-mezzi ordinarji provvduti fil-liġi.

37. Inoltre', l-intimata Ciantar baqgħet tokkupa u tirrisjedi fil-fond de quo abbażi tal-liġijiet viġenti u mhux abbażi tar-rekwiżizzjoni stante li l-fond ilu derekwiżizzjonat minn Awwissu 2007. Ir-rikorrenti qed jilmentaw minn liġi li qed iċċaħdilhom id-dritt li jieħdu lura l-proprjeta' tagħhom, u li jibqgħu jippreċepixxu kera baxxa.

38. Għaldaqstant, għal dan l-ilment żgur m'għandhiex tirrispondi l-Awtorita' tad-Djar. Jiġi ribadit li l-Awtorita' tad-Djar qatt ma kienet vestita b'ebda fakulta' leġislattiva, kwindi ma tistax tiġi tenuta responsabbli għat-talbiet tar-rikorrenti kif dedotti. In vista tas-suespost, l-Awtorita' tad-Djar qed tiġi dikjarata li mhijiex il-leġisttimu kontradittur. Konsegwentament, qed tiġi liberata mill-osservanza tal-gudizzju."

15. Illi z-zmien li l-attur jew l-awturi taghhom hallew li jghaddi biex bdew dawn il-proceduri juri li fil-verita' anke huma ma hassewx li kien hemm lezjoni ghax min ihoss lezjoni dwar drittijiet tal-bniedem soltu jagixxi b'mod tempestiv. Ghalhekk dan it-trapass ta' zmien ghandu wkoll jimmilita kontra l-atturi kemm fis-sejbien o meno ta' lezjoni kif ukoll fil-komputazzjoni tal-kumpens li talvolta jaf ikun dovut lilhom;

16. Illi f'kaz li tirrizulta lezjoni tad-dritt fundamentali tal-proprjeta', li kienet u ghadha qed issehh, allura l-Qorti ghandha tiddeciedi dwar il-lezjoni u taghti kumpens ghall-lezjoni sofferta sad-data tal-prezentata tal-kawza jew sal-1 ta' Gunju 2021 (data li fiha dahlet fis-sehh illogic Att XXIV tal-2021) jew liema minnhom tigi l-ewwel, u tieqaf hemm. Il-lezjoni zgur li issa giet indirizzata u ma tistax tkompli bl-introduzzjoni tal-Att XXIV tal-2021;

17. Illi jekk il-fond ikun ghadu okkupat bhala residenza a bazi ta' ordni ta' rekwizizzjoni u jew a bazi ta' kirja li bdiet qabel l-1995 allura s-sid ghandu rimedju iehor li nghata bl-att XXIV tal-2021 fejn hu, permezz ta' rikors quddiem il-Bord li Jirregola l-Kera jista' sahansitra jitlob zieda fil-kumpens jew fil-kera (skont il-kaz) sa tnejn fil-mija (2%) tal-valur tal-

propjeta'. Ghalhekk kull lezjoni li seta' kien hemm bazata fuq it-thaddim tal-Kap. 158, Kap 69 u Kap 125 tal-Ligijiet ta' Malta ghal dak li jirrigwarda l-okkupazzjoni mill-1 ta' Gunju 2021 il-quddiem issa giet sanata bl-emendi li saru f'dawn il-ligijiet tramite l-Att XXIV tal-2021. Inoltre ghandu jinghad li ghall-kirjiet residenzjali ta' qabel l-1995 is-sidien jistghu anke jitolbu zgumbrament fi zmien sentejn jekk l-inkwilini jkollhom mezzi kif indikati mill-ligi;

18. Illi fuq dawn l-ahhar punti referenza ssir ghas-sentenza moghtija mill-Qorti Kostituzzjonali bl-ismijiet ***Georgina Grima et. Vs Awtorita' tad-Djar et*** **(deciza 01/12/2021; rik nru. 216/19/1)** fejn l-istess Qorti ikkummentat fuq l-okkupazzjoni tal-inkwilina vis-a-vis l-emendi li dahlu fis-sehh b'permezz tal-Att XXIV ta' 2021:

"Fir-rigward imbagħad tad-dikjarazzjoni li qed tiġi mitluba relattiva għall-Ordni ta' Rekwiżizzjoni mertu ta' dawn il-proċeduri, il-Qorti tirrileva illi fis-sentenza appellata ma saret l-ebda determinazzjoni dwar il-validita' konvenzjonali jew kostituzzjonali tal-emendi tal-2021, għaliex tali determinazzjoni qatt ma ġiet mitluba minn xi ħadd mill-partijiet. Għalhekk il-Qorti tqis li l-ewwel Qorti ma kellhiex tiddikjara li Janice Schembri ma tistax tibqa' tibbenifika mill-protezzjoni tal-Ordni ta' Rekwiżizzjoni in kwistjoni, ġaladarba din id-dikjarazzjoni ġġib fix-xejn l-emendi msemmija minkejja li dawn ma ġewx dikjarati invalidi mill-Qorti. Il-Qorti tosserva li skont l-Artikolu 11(5) tal-Kapitolu 125 tal-Liġijiet ta' Malta kif emendat fl-2021 il-ħlas dovut għall-okkupazzjoni tal-fond jista' jiġi awmentat għall-ammont li ma jeċċedix it-tnejn fil-mija (2%) tal-valur tal-fond liberu u frank fuq is-suq liberu. Dan ifisser li għalkemm fl-imgħoddi din l-Ordni ta' Rekwiżizzjoni kienet leżiva kif

korrettement sabet l-ewwel Qorti, illum-il ġurnata bl-emendi introdotti fl-2021, għad irrid jiġi aċċertat jekk din il-leżjoni għadhiex preżenti jew ġietx indirizzata b'mod effikaċi.

Għaldaqstant dan l-aggravju qiegħed jiġi milqugħ kif provdut fil-paragrafu preċedenti.

Għal dawn il-motivi l-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi tilqa' in parti l-appell tal-Awtorita' tad-Djar, tħassar l-ordni tal-ewwel Qorti li l-intimata Schembri m'għandhiex tibqa' tgawdi mill-protezzjoni tal-Ordni ta' Rekwiżizzjoni mertu ta' din il-kawża u tiddikjara li din is-sentenza hija bla ħsara għall-applikabilita' tal-emendi li ġew introdotti permezz tal-Att XXIV tal-2021.

19. Illi fis-sentenza moghtija fit-2 ta' Dicembru 2021 bl-ismijiet ***Simon Mercieca vs Avukat Generali, illum Avukat tal-Istat; Awtorita' tad-Djar; Mary Mugliett,*** il-Qorti Kostituzzjonali qalet hekk ukoll:

"Tifdal il-kwistjoni jekk il-kerrejja Mugliett tistax tkompli tinqeda biddispożizzjonijiet tal-Ordinanza li Tirregola t-Tiġdid tal-Kiri ta' Bini ("Kap. 69") kif issa emendata.

Ċertament l-emendi mdaħħla fil-Kap. 69 tal-Att XXIV ta-2021 ma jħassrux it-telf li ġarrab l-attur qabel daħlu fis-seħħ, u għalhekk dawk l-emendi ma jolqtux il-likwidazzjoni tad-danni. Min-naħa l-oħra l-ewwel qorti sabet li ddispożizzjonijiet tal-Kap. 69 li jiksru l-jeddijiet tal-attur kienu dawk fis-seħħ meta nfetħet il-kawża, u mhux dawk li daħlu fis-seħħ wara. Barra minn hekk, l-attur ma għandu ebda jedd miksub ta' żgumbrament tal-konvenuta Mugliett, billi l-ewwel qorti, għar-raġunijiet tajba mogħtija fis-sentenza, ma ordnatx l-iżgumbrament. Għalhekk ma

hemmx raġuni għala l-konvenuta Mugliett ma għandhiex tinqeda bil-Kap. 69 kif issa emendat.

Dik il-parti tas-sentenza li żżomm lill-konvenuta Mugliett milli tinqeda bil-Kap. 69 għandha għalhekk titħassar.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti tipprovdi dwar l-appell billi tirriforma s-sentenza appelllata:

i. Tħassarha fejn illikwidat kumpens ta' tmienja u għoxrin elf euro (€28,000) u, minflok, tilliwida d-danni pekunjarji u morali li ġarrab l-attur fis-somma ta' erbatax-il elf, tliet mija u tliet euro (€14,303), u tikkundanna lill-Awtorita' konvenuta tħallas lill-attur id-danni hekk likwidati;

ii. Tħassarha fejn iddikjrat illi "tidderiġi lill-intimata Mary Mugliett sabiex ma tibqax tistrieħ fuq id-dispożizzjonijiet tal-Kap. 69 tal-Liġijiet ta' Malta" billi s-sejbien illi l-Kap. 69 kien bi ksur tal-jeddijiet tal-attur jolqot id-dispożizzjonijiet ta' dik l-Ordinanza kif kienu qabel l-emendi magħmula bl-Att XXIV ta-2021, u għalhekk il-konvenuta Mugliett ma għandhiex tinżamm milli tinqeda b'dik l-Ordinanza kif issa fis-seħħ."

20. Illi l-atturi ma sofrew xejn u għalhekk it-talbiet kollha għandhom jiġu respinti bl-ispejjeż kontra l-atturi.'.

Rat ir-risposta tal-Avukat tal-Istat li taqra kif isegwi:

1. 'Illi fl-ewwel lok, ikun idoneju li r-rikorrenti jindikaw jekk l-ordni ta' rekwizizzjoni fuq il-fond mertu tal-kaz odjerna ghadiex fis-sehh u fil-kaz li din l-ordni m'ghadiex fis-sehh, id-data ta' meta l-fond gie derekwizizzjonat;

2. Illi minn dak ecceppit s'issa jidher illi l-fond in kwistjoni ghadu ma giex derekwizizzjonat. Ir-rikorrenti qeghdin jallegaw biss lezjoni tad-drittijiet fundamentali taghhom kif sanciti fl-Ewwel Artikolu ta' l-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea u fl-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u dan b'konsegwenza ta' l-Ordni ta' Rekwizizzjoni numru 40058/78 u qed jitolbu lil din l-Onorabbli Qorti sabiex, wara li tittermina l-lokazzjoni relattiva u tikkancella ghall-effetti kollha tal-Ligi r-rekwizizzjoni relattiva, takkorda kumpens u rimedji ohra xierqa. Illi l-ilmenti tar-rikorrenti sa fejn ghandhom x'jaqsmu mal-hrug u maz-zamma ta' xi ordnijiet ta' rekwizizzjoni ma jistghux jigu mressaq kontra l-Avukat tal-Istat u dan ghaliex hija l-Awtorita' tad-Djar li skont l-artikolu 24 tal-Att dwar l-Awtorita' tad-Djar (Kap. 261 tal-Ligijiet ta' Malta) assorbiet l-obbligi li qabel kienu jappartjenu lid-Direttur ghal-Akkomodazzjoni Socjali u qablu lis-Segretarju tad-Djar;

3. Illi fit-tieni lok u wkoll in linea preliminari, ir-rikorrenti ghandu jgib prova li huwa l-proprjetarju tal-fond in kwistjoni;

4. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost u fil-mertu, it-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu michuda in toto peress li huma infondati fil-fatt u fid-dritt;

5. Illi dejjem minghajr pregudizzju ghas-suespost, dato ma non concesso li din l-Onorabbli qorti jidhrilha li kien hemm xi ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti, fatt li qed jigi kontestat, l-esponent jirrileva li fic-cirkostanzi odjerni, dikjarazzjoni ta' ksur tkun sufficjenti u ma hemmx lok ghar-rimedji ohra mitluba mir-rikorrenti;

6. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Għaldaqstant fid-dawl ta' dawn ir-raġunijiet l-esponent umilment jitlob lil din l-Onorabbli Qorti jogħġobha tiċħad it-talbiet kollha tar-rikorrenti bl-ispejjeż kontra tagħha.'.

Rat ir-risposta ta' Michael Sacco li taqra kif isegwi:

1. 'Illi l-esponenti sa mill-bidu kellu u għad għandu titolu validu skont il-Liġi;

2. Illi l-istess atturi u l-*aventi causa* tagħhom *qua* sidien irrikonoxxew lill-esponenti bħala inkwilin u baqgħu jaċċettaw il-kera mingħandu;

3. Illi matul iż-żmien li l-esponenti kien qed jokkupa b'titolu validu l-proprjeta' in kwistjoni, minbarra l-ħlasijiet li huwa kien qed jagħmel lis-sidien, huwa investa ammont sostanzjali ta' flus fil-proprjeta' tal-atturi, tant illi kkonverta l-fond minn razzett għal fond abitabbli, li naturalment għen fl-akkrexximent tal-valur tal-proprjeta' *de quo,* għall-beneficċju tal-istess atturi;

4. Illi l-esponenti fil-fatt investa ħafna minn ġidu sabiex jemeljora l-fond *de quo* proprju għaliex huwa kellu l-aspettattiva leġittima – ibbażata fuq il-liġijiet viġenti – li ser jibqa' jirrisjedi fil-fond mertu tal-kawża;

5. Illi ċertament li ma huwiex l-esponenti li għandu jwieġeb għat-talbiet tal-atturi u dan stante li l-esponenti ma ppartecipa bl-ebda mod fil-promulgazzjoni tal-liġijiet u fid-

deċiżjoni tal-ħruġ tal-Ordni ta' Rekwiżizzjoni li qiegħed jiġi allegat li saru bi vjolazzjoni tad-drittijiet tas-sidien;

6. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-esponenti – li ma għandux proprjeta' alternattiva u ma għandux il-kapaċita' finanzjarja li jakkwista residenza alternattiva – ċertament ma għandux jiġi ppenalizzat meta huwa sempliċiment għamel użu mid-drittijiet leġittimi tiegħu;

7. Illi għalhekk it-talbiet tal-atturi, sa fejn diretti kontra l-esponenti, huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda;

8. Illi mingħajr preġudizzju għall-premess, jekk din l-Onorabbli Qorti ssib ksur kif mitlub, kwalunkwe kundanna għal ħlas ta' danni ma għandhiex tkun diretta lejn l-esponenti, u inoltre l-esponenti ma għandux ibati l-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri.'.

Rat l-affidavits, xhieda, testmenti, denunzja, requisition order, ordni ta' derekwizizzjoni, estratt mir-registru elettorali, rinunzji ghall-eredita', ricevuti, certifikat tat-twelid,

Rat illi fil-verbal tat-2 ta' Frar, 2022 ir-rikorrent talab in-nomina ta' Perit Tekniku sabiex jirrelata dwar il-valur lokatizzju tal-fond 43, gia 33, Triq il-Haddiema, Zurrieq mill-11 ta' Awwissu 1987 u kull hames snin sat-18 ta' Novembru, 2021, rat li l-avukati tal-intimati irrimettew ruhhom salv ghall-ispejjez u rat li l-Qorti laqghet it-talba u nnominat lil Perit Mario Cassar;

Rat ir-rapport tal-Perit Tekniku Mario Cassar ipprezentat fl-atti nhar it-30 ta' Marzu, 2022 u mahluf nhar it-28 ta' Ottubru, 2022 a fol. 74 et seq tal-process;

Rat illi fil-verbal datat 7 ta' Frar, 2023 ir-rikors gie differit ghal-lum ghad-decizjoni;

Rat is-sottomissjonijiet fl-atti;

Rat l-atti kollha.

Ikkunsidrat:

<u>Fatti fil-qosor:</u>

Illi l-fatti fil-qosor fil-kaz odjern jirrizulta li huma s-segwenti:

1. Illi r-rikorrenti huma l-proprjetarji tal-fond bin-numru 43 gja 33 fi Triq il-Haddiema, Zurrieq liema fond gie ghandhom mill-wirt u successjoni ta' ommhom Giuseppa Briffa li giet nieqsa fl-14 ta' Settembru, 1988.

   Illi l-imsemmija Giuseppa Briffa kienet irregolat il-wirt u successjoni taghha b'zewg testmenti datati 1 ta' April, 1955 u 12 ta' Awwissu, 1969 fl-atti tan-Nutar Nicola Said (fol. 10). Mill-atti jirrizulta li din il-proprjeta' kienet wahda parafernali billi fid-denunzja giet iddikjarata bhala proprjeta' taghha fis-sehem shih (fol. 15). Fid-denunzja hija giet dikjarata bil-mod segwenti:

   '9. No. 33, u 34, Triq il-Haddiema, Zurrieq, liema fond hu rekwizizjonat. L-ahhar kera li thallset kienet ta' LM12 u l-ahhar hlas ta kera sar fil-1978. …'.

2. Illi l-awtrici fit-titolu tar-rikorrenti kienet giet affacjata b'ordni ta' rekwizizzjoni mahruga fil-25 ta' Awwissu, 1978 bin-numru 40058 fuq il-fond in kwistjoni (fol. 56). Sussegwentement fid-29 ta' Mejju, 1979 il-fond in kwistjoni kien gie allokat lill-intimat Michael Sacco bil-kera ta' tnax il-lira (Lm 12) tal-munita l-antika (fol. 58). Mill-atti jirrizulta li d-Direttur ghall-Akkomodazzjoni Socjali hareg l-ordni ta' derekwizizzjoni fit-28 ta' Awwissu, 2007 (fol. 60).

3. Illi ghalkemm il-fond kien gie derekwizizzjonat, il-fond xorta baqa' jigi okkupat mill-intimat Sacco b'titolu ta' kera u ghalhekk ir-rikorrenti pprocedew bl-intavolar tal-kawza odjerna fejn talbu li l-Qorti tiddikjara u tiddeciedi li minhabba c-cirkostanzi u fatti esposti minhabba l-Ordni ta' Rekwizizzjoni bin-numru 40058/78, kif ukoll minhabba d-disposizzjonijiet tal-Kap. 125 u l-Kap. 69 tal-Ligijiet ta' Malta u l-Att X tal-2009 tezisti lezjoni tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif sanciti fl-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea u fl-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-effetti ta' tali ordni ghadhom sallum jinciedu fuq id-drittijiet patrimonjali, kostituzzjonali u konvenzjonali tar-rikorrenti. Talbu wkoll sabiex il-Qorti tiddikjara u tiddeciedi li l-lokazzjoni fuq il-fond mertu tal-kawza odjerna favur l-intimat Sacco tilledi d-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif sanciti fl-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni u b'hekk tordna lill-intimati sabiex fi zmien qasir u perentorju jitterminaw il-lokazzjoni relattiva u jikkancellaw ghall-effetti kollha tal-ligi r-rekwizizzjoni relattiva, oltre rimedji ohra li din l-Qorti jidrilha xierqa sabiex tassigura li r-rikorrenti jigu rintegrati fil-pussess u godiment shih u reali ta' hwejjighom. Talbu wkoll li l-Qorti tiddikjara u tiddeciedi li l-

intimati jew min minnhom huma responsabbli ghal kumpens u danni sia pekunjarji u non pekunjarji sofferti mir-rikorrenti b'konsegwenza tar-rekwizizzjoni u okkupazzjoni in kwistjoni li ma kkreatx bilac gust bejn id-drittijiet tas-sidien rikorrenti u dawk ta' l-inkwilini stante li l-kera pagabbli lir-rikorrenti ma tirriflettix is-suq u lanqas il-valur lokatizzju tal-proprjeta' in kwistjoni. Ir-rikorrenti talbu wkoll sabiex il-Qorti tillikwida l-istess kumpens u danni kif sofferti mir-rikorrenti ai termini tal-Ligi. Finalment talbu sabiex il-Qorti tikkundanna lill-intimat jew min minnhom ihallsu kumpens u danni hekk likwidati ai termini tal-Ligi, bl-imghax legali sad-data tal-effettiv pagament.

<u>Rapport tal-Perit Tekniku Mario Cassar:</u>

Illi permezz ta' digriet tat-2 ta' Frar, 2022 a fol. 47 tal-process din il-Qorti nnominat lill-Perit Tekniku Mario Cassar sabiex jivvaluta l-valur lokatizzju tal-fond bin-numru 43, gja 33 fi Triq il-Haddiema, Zurrieq mill-11 ta' Awwissu 1987 u kull 5 snin sat-18 ta' Novembru, 2021.

Ir-rapport tal-Perit Tekniku gie pprezentat fl-atti nhar it-30 ta' Marzu, 2022 a fol. 74 et seq tal-process u gie mahluf nhar it-28 ta' Ottubru 2022. Fir-rapport tieghu l-Perit jaghti deskrizzjoni tal-proprjeta' mmobbli u sussegwentement jghaddi sabiex jaghti l-valutazzjoni tal-proprjeta' u l-valur lokatizzju tal-istess.

Il-Perit Tekniku Mario Cassar jiddikjara li bhala valur prezenti tal-proprjeta' fis-suq liberu u frank huwa dak ta' mitejn u hamsa u ghoxrin elf Ewro (€225,000) u dan wara li ha konsiderazzjoni tal-istat ta' manutenzjoni u l-finitura u l-konfigurazzjoni prezenti li qieghed jigi mikri lill-inkwilin, u l-lok, it-tip u l-kobor tal-fond.

Ikompli billi jghaddi ghal valur lokatizzju tal-fond in kwistjoni mis-sena 1987 sas-sena 2021 billi gie stmat bil-mod segwenti:

Cit-ref. JVC 848/21				MEX1)
	Central Bank	Market value.	Period	
Sena	PPI	Dep @ 7%/annum	5 years	Rental value @ 3.5%
1987	29.1	22549	22549	789
1988	33.2	24128	22549	789
1989	39.2	25817	22549	789
1990	42.4	27624	22549	789
1991	46.9	29558	22549	789
1992	47.7	31627	31627	1107
1993	56.2	33840	31627	1107
1994	67.4	36209	31627	1107
1995	72.2	38744	31627	1107
1996	78.5	41456	31627	1107
1997	85.2	44358	44358	1553
1998	89.4	47463	44358	1553
1999	92.3	50785	44358	1553
2000	100	54340	44358	1553
2001	105.1	58144	44358	1553
2002	114.2	62214	62214	2177
2003	129.3	66569	62214	2177
2004	155.6	71229	62214	2177
2005	170.9	76215	62214	2177
2006	177	81550	62214	2177
2007	178.9	87259	87259	3054
2008	174.1	93367	87259	3054
2009	165.3	99903	87259	3054
2010	167.1	106896	87259	3054
2011	139.3	114379	87259	3054
2012	170.1	122385	122385	4283
2013	173.7	130952	122385	4283
2014	185.7	140119	122385	4283
2015	197.4	149927	122385	4283
2016	219.7	160422	122385	4283
2017	245.6	171651	171651	6008
2018	281.1	183667	171651	6008
2019	298.7	196524	171651	6008
2020	303.6	210280	171651	6008
2021	308	225000	225000	7875
			€	88850

Il-Qorti rat ukoll li hadd mill-partijiet ma ressaq domandi in eskussjoni u hadd mill-partijiet ma talab il-hatra ta' periti perizjuri.

<u>L-ewwel eccezzjoni tal-intimat Avukat tal-Istat:</u>

Bhala l-ewwel eccezzjoni tieghu l-intimat Avukat tal-Istat eccepixxa li r-rikorrenti ghandhom jindikaw jekk l-ordni ta' rekwizizzjoni fuq il-fond mertu tal-kawza odjern ghadiex fis-sehh u fil-kaz li din l-ordni m'ghadiex fis-sehh, id-data ta' meta l-fond gie rekwizizzjonat.

Illi fil-mori tal-kawza l-intimata Awtorita' tad-Djar ressqet bhala xhud lill-Andrew Xuereb – Senior Officer fis-sezzjoni Legal tal-Awtorita' tad-Djar. Mix-xhieda tal-imsemmi Andrew Xuereb jirrizulta li fit-28 ta' Awwissu, 2007 nharget l-ordni ta' derekwizizzjoni fuq il-fond inkwistjoni u fejn gew notifikati whud mir-rikorrenti (ara ordni ta' derekwizizzjoni a fol. 60 et seq tal-process). Jsegwi li l-ordni ta' rekwizzjoni m'ghadiex fis-sehh b'dan li din l-eccezzjoni giet sorvolata.

<u>It-tielet eccezzjoni tal-intimat Avukat tal-Istat:</u>

Permezz tat-tielet eccezzjoni tieghu l-intimat Avukat tal-Istat eccepixxa in linea preliminari li r-rikorrenti ghandu jgib prova li huwa l-proprjetarju tal-fond in kwistjoni.

Illi fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu l-intimat Avukat tal-Istat iddikjara li jirrizultalu li t-titolu tar-rikorrent gie fil-fatt ippruvat skont ma xehed ir-rikorrenti Michael Angelo Briffa permezz tal-affidavit tieghu u d-dokumenti annessi u ghalhekk m'huwiex jinsisti fuq din l-eccezzjoni. Jsegwi ghalhekk li l-Qorti ser tghaddi sabiex tichad din l-eccezzjoni.

<u>L-ewwel eccezzjoni tal-Awtorita' tad-Djar u t-tieni eccezzjoni tal-intimat Avukat tal-Istat:</u>

Illi fl-ewwel eccezzjoni taghha l-Awtorita' tad-Djar eccepiet li jekk ir-rikorrenti qeghdin jattakkaw l-operat ta' ligi jew ligijiet, l-Awtorita' ma tistax tahti ghal tali legislazzjoni u l-legittimu kontradittur huwa haddiehor. Sostniet li ghalhekk jekk din kienet kirja kontrollata u protetta bil-ligijiet l-antiki tal-kera, allura l-Awtorita' tad-Djar mhijiex il-legittimu kontradittur.

L-intimat Avukat tal-Istat ukoll eccepixxa li m'huwiex il-legittimu kontradittur fit-tieni eccezzjoni fejn eccepixxa li l-ilment tar-rikorrenti, safejn ghandhom x'jaqsmu mal-hrug u maz-zamma ta' xi ordnijiet ta' rekwizizzjoni, ma jistghux jigu mressqa kontra l-Avukat tal-Istat u dan ghaliex hija l-Awtorita' tad-Djar li skont l-Artikolu 24 tal-Att dwar l-Awtorita' tad-Djar (Kap. 261 tal-Ligijiet ta' Malta) assorbiet l-obbligi li qabel kienu jappartjenu lid-Direttur ghal-Akkomodazzjoni Socjali u qablu lis-Segretarju tad-Djar.

Illi l-Qorti taghmel referenza ghad-decizjoni kwotata mir-rikorrenti fin-nota ta' sottomissjonijiet taghhom deciza mill-Qorti Kostituzzjonali nhar it-22 ta' Gunju, 2022 fl-ismijiet **Charles Bugeja u Mariel Bugeja -vs- Awtorita' tad-Djar u Doris Mallia** fejn il-Qorti mhux biss varjat id-decizjoni tal-Ewwel Qorti fis-sens li ddikjarat li l-Awtorita' tad-Djar bhala kontradittrici legittima tat-talbiet safejn jolqtu l-ordni ta' rekwizizzjoni, izda ordnat is-sejha fil-kawza tal-Avukat tal-Istat billi huwa jwiegeb ghat-talbiet safejn jolqtu l-validita' tal-ligijiet.

Fil-kaz odjern il-Qorti hija rinfaccjata b'talbiet li jolqtu l-ordni ta' rekwizizzjoni bin-numru 40058/78, kif ukoll talbiet li jolqtu l-validita' tal-ligijiet billi konsegwenza taghhom allegatament tezisti lezjoni tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif sanciti fl-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea u fl-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. In vista ta' dan, fil-fehma tal-Qorti z-zewg partijiet huma legittimi kontradittturi ghaldaqstant ser tghaddi sabiex tichad dawn iz-zewg eccezzjonijiet.

<u>**Is-sitt eccezzjoni tal-intimata Awtorita' tad-Djar:**</u>

Illi bhala s-sitt eccezzjoni taghha l-intimata Awtorita′ tad-Djar eccepiet illi d-drittijiet fundamentali u d-dritt ta′ azzjoni ghall-lezjoni tad-drittijiet fundamentali ma jistghux jigu trasferiti inter vivos u lanqas causa mortis ghaliex dawk huma drittijiet moghtija personalment lil min ikun issubixxa l-lezjoni. Isostni li dawn id-drittijiet huma extra commercium u mhux trasferibbli. Kieku drittijiet fundamentali jistghu jigu trasferiti inter vivos u causa mortis peress li tali drittijiet m′humiex preskrivibbli allura jista′ jaghti l-kaz li l-Istat jigi anka imfittex ghal-lezjoni per ezempju ta′ arresti illegali li graw il-fuq minn mitt sena ilu.

Illi hija gurisprudenza kostanti li tqis li vittma ta′ lezjoni ta′ drittijiet fundamentali taht l-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea ghandha dritt li titlob danni mhux biss fiz-zmien li hija kienet proprjetarja tal-fond pero′ anke fiz-zmien tal-ante kawza taghha meta l-proprjeta′ tkun derivanti minn wirt. Infatti nghad fis-sentenza fl-ismijiet **Erica Gollcher et -vs- Avukat tal-Istat et** deciza mill-Qorti Kostituzzjonali nhar is-26 ta′ Jannar, 2022 illi:

> ‘26. Fir-rigward tal-argument illi d-danni akkordati huma eċċessivi, il-Qorti tibda billi tosserva illi ma taqbilx mal-ewwel Qorti li ż-żmien relevanti beda jiddekorri mill-2001, u ċioe` minn meta l-fond in kwistjoni sar proprjeta` tal-atturi. Jirriżulta li l-atturi akkwistaw dan il-fond bħala l-eredi ta′ ommhom, u għalhekk iż-żmien relevanti m′għandux jiġi ristrett għad-data meta l-atturi saru l-proprjetarji, ġaladarba bħala eredi ta′ ommhom, huma daħlu fiż-żarbun tagħha. Dan ifisser għalhekk li l-ewwel Qorti ma akkordatx kumpens għal numru ta′ snin li għalihom l-atturi kienu ntitolati għal kumpens.′.

L-istess ragunament sar fis-sentenza fl-ismijiet **Carmel sive Charles Sammut et -vs- Maria Stella Dimech** deciza mill-Qorti Kostituzzjonali nhar is-26 ta' Mejju, 2021 fejn inghad:

> '17. Il-fatt li l-proprjeta` għaddiet għand l-aħwa Sammut wara l-mewt ta' missierhom fit-22 ta' Ottubru 2008 ma jfissirx li għandhom jedd għall-kumpens minn dakinhar biss. Huma werrieta ta' missierhom u bħala tali għandhom jedd ukoll li jippretendu kumpens għall-perjodu meta missierhom kien is-sid.'.

Din il-Qorti taqbel perfettament mal-posizzjoni tal-Qorti Kostituzzjonali ghalhekk ser tghaddi sabiex tichad dawn iz-zewg eccezzjonijiet.

L-ghaxar, il-hdax u t-tnax il-eccezzjoni tal-intimata Awtorita' tad-Djar:

L-intimata Awtorita' tad-Djar fl-ghaxar eccezzjoni teccepixxi li ma kien hemm xejn hazin fil-hrug tal-ordni ta' rekwizizzjoni u intant anke hawn ma gewx ezawriti r-rimedji ordinarji ghaliex hadd ma pproceda biex tigi sindakata gudizzjarjament id-diskrezzjoni amministrattiva li ttiehdet meta hargu l-ordnijiet. Fl-eccezzjoni mmarkata bil-punt hdax tkompli tespandi mal-eccezzjoni precedenti billi tghid illi ordni ta' rekwizizzjoni ma tilledix id-drittijiet kostituzzjonali u hija permessa biex tara li jkun hemm tqassim gust tal-gid fil-pajjiz. Izzid i li l-Kostituzzjoni taghti d-dritt lill-Istat li jillimita d-drittijiet tal-proprjeta' basta jkun hemm proporzjonalita' bejn il-limitazzjoni fuq id-dritt u l-kumpens imhallas. Teccepixxi wkoll fit-tnax il-eccezzjoni li tant li m'hemm l-ebda piz zejjed li kien qed jingarr mir-rikorrenti li din l-azzjoni nbdiet biss hafna snin wara li kienet harget l-ordni ta' rekwizizzjoni fis-sena 1978 – xejn anqas minn 43 sena wara.

Illi fejn l-intimata qed taccenna ghar-rimedji ordinarji qieghda taghmel referenza ghall-proceduri ai termini tal-Artikolu 8 tal-Kap. 125 tal-Ligijiet ta' Malta u ghall-Artikolu 12B tal-Kap. 158 tal-Ligijiet ta' Malta. L-Artikolu 8 tal-Kap. 125 tal-Ligijiet ta' Malta jippermetti kontestazzjoni ta' rekwizizzjoni f'cirkostanzi estremi fejn ir-rekwizizzjonat irid juri li bir-rekwizizzjoni ser ibati konsegwenzi horox. Is-sub-artikolu 3 tal-Artikolu 8 jippreciza li kontestazzjoni ta' rekwizizzjoni ghar-raguni li r-rekwizizzjonat jixtieq li jiehu pussess tal-bini ghall-uzu tieghu nnifsu jew ghall-uzu ta' xi hadd tal-familja tieghu ma titqiesx fiha nfisha bhala tbatija ta' konsegwenza harxa. Il-Qorti tosserva li z-zmien wera li ma kienx daqstant facli li tikkontesta ordni ta' rekwizizzjoni. Il-Qorti temmen li din l-ghaxar eccezzjoni tapplika sa meta r-rekwizizzjoni baqghet in vigore.

S'intendi r-rimedji li l-Awtorita' intimata qieghda taghmel referenza ghalihom huma differenti minn dawk mitluba lil din il-Qorti dwar allegat ksur ta' drittijiet fundamentali. Ghalhekk zgur li ma jistax jinghad li r-rikorrenti naqsu milli jezawrixxu ruhhom mir-rimedji ordinarji gjaladarba r-rimedju disponibbli fi ksur ta' drittijiet fundamentali setgha biss isir bil-procedura odjerna.

<u>Il-hmistax il-eccezzjoni tal-intimata Awtorita' tad-Djar:</u>

Illi fl-eccezzjoni mmarkata bil-punt numru hmistax (15) l-intimata Awtorita' tad-Djar eccepiet illi z-zmien li r-rikorrenti jew l-awturi taghhom hallew li jghaddi biex bdew dawn il-proceduri juri li fil-verita' anke huma ma hassewx li kien hemm lezjoni ghax min ihoss lezjoni dwar drittijiet tal-bniedem soltu jagixxu b'mod tempestiv. Izzi dilli ghalhekk dan it-trapass ta' zmien ghandu wkoll jimmilita kontra r-rikorrenti kemm fis-sejbien o meno ta'

lezjoni kif ukoll fil-komputazzjoni tal-kumpens li talvolta jaf ikun dovut lilhom.

Fil-fehma tal-Qorti d-dewmien sabiex rikorrenti jipprocedi b'kawza quddiem il-qorti b'kompetenza kostituzzjonali m'ghandux fil-principju jnaqqas mill-gravita' tal-lezjoni u wisq anqas m'ghandu jitqies bhala skuzanti sabiex min hu hati ta' dan il-ksur jibbenefika minn dan il-fatt li l-vittma ma procedietx qabel. Ghalhekk il-Qorti m'hijiex ser tiehu in konsiderazzjoni l-fatt li r-rikorrenti hadu z-zmien sabiex agixxew u ser tghaddi sabiex tichad l-eccezzjoni msemmija.

Il-hames eccezzjoni tal-intimat Michael Sacco:

Illi fil-hames eccezzjoni tieghu l-intimat Michael Sacco eccepixxa li certament li m'huwiex huwa li ghandu jwiegeb ghat-talbiet tar-rikorrenti u dan stante li huwa ma' ppartecipa bl-ebda mod fil-promulgazzjoni tal-ligijiet u fid-decizjoni tal-hrug tal-Ordni ta' Rekwizizzjoni li qieghed jigi allegat li saru bi vjolazzjoni tad-drittijiet tas-sidien.

Illi huwa accettat mill-gurisprudenza tal-Qrati taghna li f'kawzi ta' indoli kostituzzjonali huwa l-Istat li ghandu jwiegeb ghall-vjolazzjoni ta' drittijiet fundamentali billi huwa l-Istat li ghandu l-obbligu li jassigura li l-ligijiet ma joholqux zbilanc jew sproporzjon ingust bejn id-drittijiet tal-persuna u l-obbligi tal-Istat.

Il-Qorti Kostituzzjonali fid-decizjoni tas-6 ta' Frar, 2015 fil-kawza fl-ismijiet **Sam Bradshaw et -vs- L-Avukat Generali et** dwar il-kwistjoni ta' legittimu kontradittur trattat ukoll il-kwistjoni ta' kostituzzjonalita' u spejjez f'kawza simili u nghad illi:

'20. Din il-Qorti tosserva li, ghalkemm taqbel mat-tezi li,

ladarba l-kazin agixxa skont il-ligi, allura m'ghandux legalment jirrispondi ghall-inkostituzzjonalita' tal-ligi applikata minnu jew jehel spejjez tal-kawza, izda mill-banda l-ohra, il-proceduri odjerni necessarjament jaffettwaw lill-kazin stante li dan hu parti fir-rapport guridiku li huwa regolat b'ligi li l-kostituzzjonalita' taghha qed tigi attakkata. Ghaldaqstant il-prezenza tieghu f'dawn il-proceduri hija necessarja ghall-finijiet tal-integreta' tal-gudizzju. Il-kazin bhala inkwilin tal-fond ghandu interess guridiku f'din il-kawza peress li l-meritu jikkoncerna lilu direttament. Ghal din ir-raguni huwa ghandu jkun partecipi fil-gudizzju u ghalhekk huma legittimi kuntraditturi. Ghaldaqstant lewwel Qorti kienet korretta meta laqghet it-talba ghas-sejha fil-kawza tal-kazin intimat.'.

Il-Qorti tqis li m'ghandiex xi zzid ma dak li nghad mill-Qorti Kostituzzjonali stante li taqbel mal-istess. Ghaldaqstant fid-dawl ta' dak suespost ser tghaddi sabiex tichad din l-eccezzjoni.

<u>L-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea:</u>

Illi l-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea jipprovdi illi:

'Kull persuna naturali jew persuna morali għandha dritt għat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tagħha. Ħadd ma għandu jiġi ipprivat mill-possedimenti tiegħu ħlief fl-interess pubbliku u bla ħsara tal-kundizzjonijiet provduti bil-liġi u bil-prinċipji ġenerali tal-liġi internazzjonali.

Iżda d-dispożizzjonijiet ta' qabel ma għandhom bl-ebda mod inaqqsu d-dritt ta' Stat li jwettaq dawk il-liġijiet li jidhrulu

xierqa biex jikkontrolla l-użu ta' proprjeta' skond l-interess ġenerali jew biex jiżgura l-ħlas ta' taxxi jew kontribuzzjonijiet oħra jew pieni.'.

Illi huma tlieta (3) ir-rekwiziti li ghandhom jigu sodisfatti sabiex interferenza mill-Istat titqies bhala permissibbli, billi jigi analizzat is-segwenti:

i. jekk il-mizura adottata mill-Istat tkunx saret fil-kuntest ta' qafas legali;

ii. jekk l-iskop tal-mizura jilhaqx ghan legittimu; u

iii. jekk il-mizura li tkun ittiehdet zammitx bilanc proporzjonat bejn l-ghan socjali u l-htiega li jigu rispettati d-drittijiet fundamentali tas-sidien.[1]

i. Jekk il-mizura adottata mill-Istat saritx fil-kuntest ta' qafas legali:

Illi l-ordni ta' rekwizizzjoni 40058/78 (fol. 56) u s-segwenti kirja furzata insegwitu ghad-derekwizizzjoni tat-28 ta' Awwissu, 2007 (fol. 60) prattikament jistghu jitqiesu bhala mizura mill-Istat mehuda taht qafas legali billi nharget bis-sahha tal-Kap. 125 tal-Ligijiet ta' Malta.

ii. Jekk l-iskop tal-mizura jilhaqx ghan legittimu:

Ordnijiet ta' rekwizizzjoni huma intizi sabiex jassiguraw illi kull persuna jkollha akkomodazzjoni xierqa, u cioe' sabiex jipprotegu

---

[1] Ara decizjoni fl-ismijiet **Joseph Darmanin -vs- Avukat Generali et** deciza mill-Qorti Kostituzzjonali nhar il-31 ta' Mejju, 2019. Ara wkoll Edwards -vs- Malta (QEDB, 24/10/2006) par. 67-68.

nies vulnerabbli minn homelessness u jissalvagwardjaw id-dinjita' ta' inkwilini b'mezzi limitati. Ghalhekk, bhala mizuri mehuda fl-ambitu ta' akkomodazzjoni socjali, ordnijiet ta' rekwizizzjoni bhala regola generali ma jistghux jitqiesu bhala koncedimenti ta' beneficcju privat. Dan jinsab filfatt rikonoxxut fil-gurisprudenza tal-Qorti Ewropea, fejn gie espressament ikkonfermat illi ordnijiet ta' rekwizizzjoni u kontroll tal-kera kellhom ghan legittimu fl-interess generali ghar-ragunijiet appena msemmija.[2]

iii. Jekk il-mizura zammitx bilanc proporzjonat bejn l-ghan socjali u l-htiega li jigu rispettati d-drittijiet fundamentali tas-sidien:

Huwa minnu li l-Istat igawdi minn margini ta' diskrezzjoni wiesgha fejn tidhol legislazzjoni b'ghan socjali bhal ma hi l-akkomodazzjoni socjali. Ghandu ghalhekk jigi ezaminat jekk, l-applikazzjoni fil-kaz konkret ta' ligi li hija maghmula *prima facie* "skond l-interess generali" tivvjolax il-principju tal-proporzjonalita'.

Illi fil-kaz odjern l-valur lokatizzju tal-fond fis-sena 2021 huwa dak ta' €7,875 fis-sena filwaqt li l-kera percepita mir-rikorrenti hija dik ta' €210 fis-sena (ara ricevuta a fol. 72 tal-proces). Huwa evidenti li hemm sproporzjon enormi bejn dak li s-sidien potenzjalment setghu jircievu bhala dhul annwali mill-fond mertu tal-kawza u d-dhul li effettivament kienu qed jippercepixxu minghand l-intimat Sacco.

Ghalhekk il-Qorti ssib li l-ordni ta' rekwizizzjoni u l-kirja furzata fuq ir-rikorrenti u l-antekawza taghhom b'effett tal-ordni ta'

[2] Ara decizjoni fl-ismijiet **Mary Azzopardi pro et noe -vs- Awtorita' tad-Djar et** deciza mill-Qorti Kostituzzjonali nhar il-31 ta' Awwissu, 2021.

rekwizizzjoni jilledu d-dritt fundamentali tar-rikorrenti kif sancit bl-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea ghal liema lezjoni hija responsabbli l-intimata Awtorita' tad-Djar ghaliex kienet hi jew l-antekawza taghha li hargu tali ordni u konsegwenza taghha giet imposta kirja furzata tal-intimat Sacco fuq ir-rikorrenti.

L-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta:

Illi l-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta jiddisponi illi:

'(1) **Ebda proprjetà ta' kull xorta li tkun** ma għandu jittieħed pussess tagħha b'mod obbligatorju, **u ebda nteress fi jew dritt fuq proprjetà ta' kull xorta** li tkun ma għandu jiġi miksub b'mod obbligatorju, ħlief meta hemm disposizzjoni ta' liġi applikabbli għal dak it-teħid ta' pussess jew akkwist –

(a) għall-ħlas ta' kumpens xieraq;

(b) li tiżgura lil kull persuna li tippretendi dak il-kumpens dritt ta' aċċess lil qorti jew tribunal indipendenti u imparzjali mwaqqaf b'liġi sabiex jiġi deċiż l-interess tagħha fi jew dritt fuq il-proprjetà u l-ammont ta' kull kumpens li għalih tista' tkun intitolata, u sabiex tikseb ħlas ta' dak il-kumpens; u

(ċ) li tiżgura lil kull parti fi proċeduri f'dik il-qorti jew tribunal dwar pretensjoni bħal dik dritt ta' appell mid-deċiżjoni tagħha lill-Qorti tal-Appell f'Malta:

Iżda f'każijiet speċjali l-Parlament jista', jekk hekk jidhirlu xieraq li jagħmel fl-interess nazzjonali, b'liġi jistabbilixxi l-

> kriterji li għandhom jitħarsu, magħduda l-fatturi u ċ-ċirkostanzi l-oħra li għandhom jitqiesu, biex jiġi stabbilit il-kumpens li għandu jitħallas dwar proprjetà li jittieħed pussess tagħha jew li tiġi akkwistata b'mod obbligatorju; u f'kull każ bħal dak il-kumpens għandu jiġi iffissat u għandu jitħallas skont hekk.' (enfazi mizjuda mill-Qorti)

Illi gie ritenut mill-Qorti Kostituzzjonali li f'kawza ta' lezjoni ta' drittijiet fundamentali konsegwenza ta' kirja forzata b'effett ta' ordni ta' rekwizizzjoni l-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta m'huwiex applikabbli billi l-Kap. 125 tal-Ligijiet ta' Malta gie promulgat ferm qabel is-sena 1962 u ghalhekk l-operazzjoni ta' dan il-kapitolu hija protetta mill-Artikolu 47 (9) tal-Kostituzzjoni. Ir-rikorrenti wkoll ma ndikaw l-ebda wahda mill-emendi li gew promulgati tul is-snin li taqa' taht xi wiehed mill-paragrafi (a) sa (d) tas-sub-artikolu 9. Ghaldaqstant il-Qorti tqis li l-Artikolu 37 m'huwiex applikabbli.

<u>Rimedji:</u>

Illi r-rikorrenti Michael Angelo Briffa et fit-talbiet taghhom, oltre dikjarazzjoni ta' lezjoni tad-drittijiet fundamentali taghhom, jitolbu wkoll li jigi likwidat kumpens u danni pekunjarji u non pekunjarji ai termini tal-ligi.

L-intimat Avukat tal-Istat fil-hames eccezzjoni tieghu eccepixxa li *dato ma non concesso* li din il-Qorti jidhrilha li kien hemm xi ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti, fatt li qed jigi kontestat, huwa rrileva li fic-cirkostanzi, dikjarazzjoni ta' ksur tkun sufficjenti u ma hemmx lok ghar-rimedji ohra mitluba mir-rikorrenti. Il-Qorti temmen li dikjarazzjoni ta' ksur minghajr kumpens u danni m'hijiex sufficjenti u dan fid-dawl tar-rapport

tal-Perit Tekniku Mario Cassar fejn irrizulta li r-rikorrenti tul is-snin garrbu telf pekunjarju konsiderevoli.

<u>Kumpens:</u>

Illi l-Qorti ser tikkunsidra ghall-finijiet ta' likwidazzjoni tad-danni pekunjarji l-perijodu mis-sena 1987 billi kif irrizulta l-ilment huwa biss applikabbli fit-termini tal-Konvenzjoni Ewropea sas-sena 2021 sa meta gew introdotti emendi godda fil-ligi bl-Att XXIV tal-2021.

A propozitu l-kumpens gie ritenut fid-decizjoni tal-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet **Professur Ian Refalo nomine -vs- Nicholas Ciantar et** deciza fl-4 ta' Mejju, 2022 illi:

> 'Il-Qorti tirrileva li llum-il ġurnata l-likwidazzjoni tal-kumpens dovut f'dawn it-tip ta' każijiet isegwi l-kriterji ta' komputazzjoni stabbiliti fis-sentenza tal-Qorti Ewropea fl-ismijiet **Cauchi v. Malta** (QEDB, 25/03/2021). F'din is-sentenza ġie spjegat, in suċċint, illi sabiex jiġi likwidat kumpens xieraq għandu jsir tnaqqis ta' ċirka 30% mis-somma li kienet tkun perċepibbli mill-attur fuq is-suq liberu minħabba l-għan leġittimu tal-liġi mpunjata, u tnaqqis ieħor ta' 20% fuq is-somma riżultanti sabiex jittieħed kont tal-inċertezza illi l-attur kien jirnexxilu jżomm il-proprjeta` mikrija tul iż-żmien relevanti kollu għall-prezzijiet indikati mill-perit tekniku. Mis-somma riżultanti għandha mbagħad titnaqqas il-kera perċepita mill-attur, jew il-kera li kienet perċepibbli skont il-liġi.'.

Kera dovuta mis-sena 1987 sas-sena 2021 skont ir-rapport peritali tal-Perit Cassar tammonta komplessivament ghal €91,866.50.

Il-kera percepita mis-sena 1987 sas-sena 2021 qed tigi kalkolata ghas-somma komplessiva ta' €2,890.03.

€91,866.50 - €2,890.03 = €88,976.47

Il-Qorti tqis li, in linea mal-gurisprudenza suesposta, ghandha titnaqqas somma ulterjuri ekwivalenti ghal 30% u wkoll persentagg ulterjuri ta' 20% stante li kif inghad fil-gurisprudenza suesposta mhux neccessarjament il-proprjeta' in kwistjoni kienet ser tinkera tul il-perjodu kollu li kieku kienet libera sabiex tinkera:

€88,976.47 – 30%= €62,283.53 – 20% = €49,826.82

<u>Ammont ta' kumpens</u>: disgha u erbghin elf tmien mija sitta u ghoxrin Ewro u tnejn u tmenin centezmu (€49,826.82).

Illi in kwantu ghad-danni non pekunjarji l-Qorti tqis li d-diskrezzjoni dwar il-quantum tal-kumpens moghti tibqa dejjem f'idejn il-Qrati taghna. Rat ukoll id-decizjoni fl-ismijiet **Henry Deguara Caruana Gatt et -vs- Avukat Generali et** deciza mill-Qorti tal-Appell fit-23 ta' Novembru, 2020 fejn il-Qorti qieset li l-ammont ta' €500 ghal kull sena illi l-parti li tkun sofriet ksur tad-drittijiet fondamentali taghha hija korretta kkunsidrat li ssegwi l-prassi tal-Qrati Maltin u l-Qorti Ewropea fuq dan il-punt. Ghaldaqstant in vista wkoll tas-somma gja likwidata f'danni suesposta li hija ferm anqas minn dik koncernata fid-decizjoni kkwotata l-Qorti tqis li kumpens ghal danni mhux pekunjarji ta' hames 'telef Ewro (€5,000) huwa wiehed idoneu u gust fic-cirkustanzi.

Illi dwar it-talba ghat-terminazzjoni tal-kirja l-Qorti tqis li mihiex il-Qorti kompetenti sabiex tiddeciedi l-istess stante li r-rikorrenti ghandhom llum mezzi ordinarji fejn jistghu adegwatament iressqu din it-talba.

<u>Decizjoni:</u>

Ghaldaqstant ghar-ragunijiet kollha suesposti din il-Qorti tghaddi sabiex taqta' w'tiddeciedi l-kawza odjerna kif isegwi:

1. Tiddikjara l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Avukat tal-Istat bhala sorvolata;

2. Tichad il-kumplament tal-eccezzjonijiet tal-intimati u dan sakemm dawn huma nkompatibbli ma' dak hawn deciz;

3. Tilqa' limitatament l-ewwel talba u tiddikjara u tiddeciedi illi minhabba c-cirkostanzi u fatti suesposti minhabba l-Ordni ta' Rekwizizzjoni 40058/78, kif wkoll minhabba d-disposizzjonijiet tal-Kap. 125 u 69 tal-Ligijiet ta' Malta u l-Att X tal-2009 tezisti lezjoni tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif sanciti fl-Ewwel Artikolu ta' l-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea u li l-effetti ta' tali Ordni ta' Rekwizizzjoni ghadhom sa llum jinciedu fuq id-drittijiet patrimonjali, kostituzzjonali u konvenzjonali tar-rikorrenti, filwaqt li tichadha fir-rigward tal-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta;

4. Tilqa' limitatament it-tieni talba u tiddikjara u tiddeciedi illi l-lokazzjoni tal-fond 43, Triq il-Haddiema, Zurrieq, proprjeta tar-rikorrenti, a favur tal-intimat Michael Sacco (K.I. 0426737M) tilledi d-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif sanciti fl-Ewwel Artikolu ta' l-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea u tghaddi sabiex taghti r-rimedji ndikati fil-paragrafi segwenti filwaqt li tichadha fil-kumplament;

5. Tilqa' t-tielet talba u tiddikjara u tiddeciedi illi l-intimati Awtorita' tad-Djar u Avukat tal-Istat solidalment huma responsabbli ghal kumpens u danni sia pekunjarji u non-pekunjarji sofferti mir-rikorrenti b'konsegwenza tar-rekwizizzjoni u okkupazzjoni in kwistjoni li ma kkreatx bilanc gust bejn id-drittijiet tas-sidien rikorrenti u dawk ta' l-inkwilini, stante illi l-kera pagabbli lir-rikorrenti ma tirriflettix is-suq u lanqas il-valur lokatizju tal-proprjeta' in kwistjoni.

6. Tilqa' r-raba' talba u tillikwida l-istess kumpens u danni kif sofferti mir-rikorrenti, ai termini tal-Ligi fl-ammont kumplessiv ta' erbgha u hamsin elf tmien mija sitta u ghoxrin Ewro u tnejn u tmenin centezmu (€54,826.82);

7. Tilqa' l-hames talba u tikkundanna lill-intimati Awtorita' tad-Djar u Avukat tal-Istat solidalment ihallsu l-istess kumpens u danni hekk likwidati ai termini tal-Ligi, bl-imghax legali sad-data tal-effettiv pagament.

Bl-ispejjez interament a karigu tal-intimati Awtorita' tad-Djar u Avukat tal-Istat.

In vista li din il-Qorti sabet lezjoni tad-drittijiet fondamentali tar-rikorrenti tordna notifika tad-decizjoni odjerna lill-Onorevoli Speaker tal-Parlament Malti.

Moqrija.

Onor. Imhallef Dr. Joanne Vella Cuschieri

B.A., Mag. Jur. (EUR.LAW), LL.D.
30 ta' Jannar, 2024

Cora Catania
Deputat Registratur
30 ta' Jannar, 2024